

Kok

het signaleren van en beschrijven van onderwerpen en maatschappelijke en politieke ontwikkelingen van nationale of internationale aard, op een breed veld van terreinen, zodanig dat de politieke invloed daarop afwezig is. De heer Hirsch Ballin heeft gesproken over de wenselijkheid om via de rapportage van de raad onderwerpen aan de orde te krijgen die nodig zijn voor de beleidsontwikkeling op langere termijn, maar die een zittend kabinet minder gelegen komen. Alle suggesties die hij op dit punt heeft gedaan, sluiten aan bij de opvattingen van het kabinet en bij de zienswijze die aan het opstellen van dit wetsvoorstel ten grondslag ligt.

De heer **Hirsch Ballin** (CDA): Voorzitter! Ik dank de minister-president, tevens minister van Algemene Zaken voor zijn antwoord. Hij heeft hetgeen wij al uit de discussie in de Tweede Kamer hadden afgeleid, bevestigd, namelijk dat onze visie op de taak van WRR en de zijne volstrekt niet uiteenlopen.

Ik kom op één punt terug en dit betreft de motivering voor de herziening van het adviesstelsel. De minister-president heeft de nadruk gelegd op de scheiding van advies en overleg. Door ons is op verschillende momenten gewaarschuwd tegen een zelfoverschatting van de politiek, gelet op het primaat van de politiek. Dit geeft ons aanleiding tot zorg bij de herziening van het adviesstelsel. Het is de vraag of, gelet op het beleid van een regering, de agenda voor de advisering adequaat en voldoende kan worden behandeld. Wij hebben onderstreept hoe belangrijk het is om ontvankelijk te zijn voor hetgeen anderen in hun ervaringen in de samenleving onderkennen, maar wat nog geen politiek gemeengoed is geworden.

De WRR krijgt op dat punt een andere positie. Kern van het onderhavige wetsvoorstel is het veiligstellen van de positie van de WRR. Het is van belang dat de WRR een rol blijft spelen in de houding ten opzichte van de werkprogramma's van andere adviesorganen, ondanks de veranderingen die in het adviesstelsel zijn aangebracht.

Minister **Kok**: Voorzitter! De heer

Hirsch Ballin richt zijn pijlen nu meer op de wijze waarop de herziening van het adviesstelsel doorwerkt in de praktijk van het leven dan op de aan de orde zijnde instellingswet. Dit bevestigt mijn opmerkingen in eerste termijn dat ik niet de indruk heb dat het betoog van de heer Hirsch Ballin zijn steun aan het wetsvoorstel in de weg staat.

Bij de herziening van het adviesstelsel moest op drie punten verbetering worden aangebracht. In de eerste plaats ging het om het primaat van de politiek, in de tweede plaats om de scheiding van advies en overleg – op dat punt was waarlijk zeer veel te verbeteren – en in de derde plaats om een zekere versoering van het stelsel. Er was sprake van een woud van overleg- en adviesorganen.

Ik heb niets meer toe te voegen aan hetgeen ik over de WRR heb gezegd. Mijn opvatting over de herziening van het adviesstelsel is dat bij de formulering van werkprogramma's die aan adviesorganen worden voorgelegd, de overwegingen die met betrekking tot de WRR naar voren zijn gebracht, in zekere zin evenzeer kunnen gelden. Dit is uiteraard primair een taak van de desbetreffende bewindspersoon en van de ministerraad die de ontwerpwerkprogramma's ter beoordeling voorgelegd krijgt. Ook op deel-terreinen is het van belang om bij het voorleggen van beleidsvoornemens en bij het vragen van advies daarover van een ruime benadering uit te gaan. Het is niet de bedoeling om uitsluitend adviezen te vragen over zaken die toevallig een zittende bewindspersoon of een zittend kabinet goed uitkomen. Maar uiteraard zijn die grenzen bij het functioneren van het nieuwe adviesstelsel beperkter dan bij de WRR. De WRR neemt zelf het initiatief en luistert ook heel goed naar het parlement, naar de samenleving. Met de fracties in de Tweede Kamer is afgesproken dat de voorzitter van de WRR zich ook daar oriënteert en zich daarnaast in den brede oriënteert. Daardoor krijgt het WRR-programma als vanzelf een nog veel bredere reikwijdte. Maar ook het herziene adviesstelsel, voorzien van de intenties zoals ik heb toegelicht, zal een invulling krijgen die niet van enghartigheid, maar van ruimhartigheid getuigt. Daarmee is de kwaliteit van beleid, dat mede op de

ingewonnen adviezen wordt gebaseerd, gediend.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Politiewet 1993 en de LSOP-wet in verband met de invoering van de inspectiefunctie op rijksniveau en de invoering van een stelsel van kwaliteitszorg bij de politie, alsmede enkele aanpassingen van deze en andere wetten van technische aard (25298).**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Stoffelen** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Meer dan ooit is onomstreden dat het geboden is een stelsel van kwaliteitszorg bij de politie in een inspectiefunctie op rijksniveau in te voeren. De reden om dan toch iets te zeggen bij de behandeling van dit wetsvoorstel is voor de PvdA-fractie de zorg over het feit dat gedurende de cyclus van integrale kwaliteitszorg – dat wil zeggen gedurende vier jaar – de verbetering van de kwaliteit aan de politiekorpsen wordt overgelaten. De bewindslieden antwoorden dat het juist erg goed is dat het accent van kwaliteitszorg bij de politiekorpsen zelf ligt. Wij zijn het daarmee niet oneens. Het is echter de vraag op welke wijze voorkomen wordt dat niet alleen het accent, maar zelfs de volle verantwoordelijkheid bij de korpsen ligt en de bewindslieden bekwaam handenwringend toekeken, om Carmiggelt nog eens te citeren.

Ook vroegen wij op welke wijze met de gegevens van de politie-monitor jaarverslagen van klachtencommissies, politie en rapporten van de Nationale Ombudsman rekening kan worden gehouden. Het antwoord van de bewindslieden was uitvoerig, maar ook nogal ontwijkend en niet helemaal bevredigend. Op basis van het voorgestelde artikel 33c van de Politiewet kunnen regels gegeven worden voor de wijze waarop korpsbeheerders zorg dragen voor

Stoffelen

de kwaliteit van hun besluitvorming, de beleidsresultaten en het beheer van de politiekorpsen. Onze vraag is: wordt dit al neergelegd in de te verwachten algemene maatregelen van bestuur? Zo niet, wanneer zal dan zo nodig van die aanwijzingsbevoegdheid gebruik gemaakt worden?

De bewindslieden stellen dat via de uitoefening van de inspectiefunctie op rijksniveau kan worden getoetst. Jaarlijkse rapportages geven dan ook aan hoe dat werkt. Is het waar dat eigenlijk alleen de rijksinspectie de mogelijkheid heeft toe te zien op de besteding van het toch niet geringe bedrag aan rijksbelastinggeld en op de verbetering van de kwaliteit van de politiezorg?

Mijnheer de voorzitter! Mijn tweede punt van zorg betreft de visitatiecommissies. Wij hebben ervoor gepleit, ook externe deskundigen op te nemen. Het antwoord van de bewindslieden is bijna onvoorstelbaar mager: wij sluiten niet uit dat het wenselijk is, externe deskundigen te betrekken bij het visitatietraject. De PvdA-fractie doet een beroep op de bewindslieden, hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de politiezorg ook echt waar te maken en overigens royaal aan te geven dat het op zijn minst wenselijk is, externe deskundigen deel te laten uitmaken van de visitatiecommissies.

Ondanks onze bedenkingen zullen wij het wetsvoorstel graag steunen.

□

Minister **Sorgdrager**: Voorzitter! De invoering van het stelsel van kwaliteitszorg bij de Nederlandse politie heeft tot doel, de kwaliteit van de politiezorg daadwerkelijk te verbeteren en op peil te houden. Het is een inhoudelijk complement van de aspecten van de recente reorganisatie van het politiebestedel die hebben geleid tot veranderingen in die organisatie, aansturing en de schaalgrootte.

Het voorstel is er een in een reeks van inspanningen van de politiekorpsen en van de departementen sinds het project Reorganisatie politiebestedel, gestart in 1992, om de kwaliteitsverbetering van het politiewerk systematisch ingang te doen vinden. Al onder het vorige kabinet is een gezamenlijke projectgroep van Binnenlandse Zaken en Justitie begonnen met het

opzetten van een systeem. In 1995 zijn er concrete afspraken gemaakt met korpsbeheerders, openbaar ministerie en de politie over de invoering van een stelsel van kwaliteitszorg. Er zijn afspraken gemaakt over het instellen van visitatiecommissies, het doorvoeren van zelfevaluaties bij de korpsen en het houden van korps-audits.

Voorzitter! De visitaties zijn een belangrijk element in de continue aandacht die de politie heeft en ook moet hebben voor de kwaliteitszorg. Het is de bedoeling dat de verschillende korpsen worden bezocht door commissies afkomstig uit de politie zelf. De heer Stoffelen vindt ons antwoord "dat er ook wel externe deskundigen aan kunnen deelnemen" iets te mager. Ik kan iets royaler zijn en zeggen dat het een goed idee is om regelmatig externe deskundigen daarbij te betrekken. De terughoudendheid in onze beantwoording is erin gelegen dat er ooit stemmen zijn opgegaan om die commissies geheel uit externe deskundigen te laten bestaan. Dat leek ons niet zo'n goed idee, omdat juist vanuit de politie zelf daaraan een belangrijke bijdrage geleverd kan worden.

Er is afgesproken – de wettelijke basis daarvoor wordt nu geschapen – om een inspectie op te richten die een en ander ondersteunt vanuit de centrale overheid. De inspectie wordt geplaatst bij het ministerie van Binnenlandse Zaken, maar er is natuurlijk een nauwe link met de minister van Justitie, omdat het over de verschillende activiteiten van de politie gaat en omdat het bijvoorbeeld ook gaat over onderzoek naar ingrijpende gebeurtenissen waar de politie bij betrokken is. In de meeste gevallen is daarbij ook de minister van Justitie, als verantwoordelijk minister, betrokken. Met andere woorden: het zal gaan om een samenspel tussen politie, korpsbeheerders, openbaar ministerie en beide departementen met het oog op een goede ontwikkeling en het goed functioneren van het stelsel.

□

Minister **Dijkstal**: Voorzitter! Gaarne wil ik de vraag over de kwaliteitsbewaking beantwoorden. Ik weet niet of ik het exact eens kan zijn met de heer Stoffelen, als hij zegt dat de volle verantwoordelijkheid ligt bij de korpsen. Het kenmerk van het stelsel

is dat wij een zware verantwoordelijkheid leggen bij de regionale korpsen, maar ook een bepaalde verantwoordelijkheid op rijksniveau hebben. Ik meld dat maar even voor de goede orde. De vraag decentraal of centraal is erg in discussie. Er is een evaluatie voorzien. Wij komen later in den brede terug op dit punt.

De heer Stoffelen heeft wel gelijk dat het denken over kwaliteitsbewaking en over de inspectiefunctie er vooral op is gericht om het zelfcorrigerende vermogen van de organisatie te vergroten. Als er dingen niet goed zijn, moet de organisatie zelf primair het juiste antwoord weten en de juiste maatregelen nemen.

In dat verband is de AMvB van belang waar de heer Stoffelen naar verwijst en die in artikel 53c wordt genoemd. Wij zijn voornemens daar nadere regels te stellen over de wijze waarop de kwaliteit van de taakuitvoering en de resultaten van het beheer van de korpsen kunnen worden gewaarborgd.

Het is nog iets te vroeg om daar al materieel iets over te zeggen, omdat wij in overleg met het politieveld de gedachten ontwikkelen die men daar zelf heeft over korpsaudits en visitaties. Zodra wij daar beter zicht op hebben via het kwaliteitsbureau politie, zoals dat heet in de brancheorganisatie, kunnen wij op basis daarvan kijken hoe wij de AMvB precies vormgeven. Wij voorzien dat die AMvB in de loop van 1998 zijn beslag zal kunnen krijgen.

Als je een AMvB maakt waar je kwaliteitsregels in stelt, doet zich natuurlijk de vraag voor wat je doet, ingeval een korps zich daar niet aan houdt. Het instrument van de aanwijzing is hier volgens mij niet van toepassing, maar dat komt omdat ik vind dat de aanwijzing als een zeer extreem middel moet worden beschouwd, dat slechts in bij de wet voorziene situaties moet worden gehanteerd, bijvoorbeeld de eenheid of het algemeen belang van de politie dienend. De aanwijzing is geen instrument om in een specifiek korps met een specifiek probleem iets gedaan te krijgen. Als je dat zou willen, moet je daarvoor een andere bevoegdheid in de wet regelen.

Behalve de aanwijzing zijn er nog andere mogelijkheden, afgezien van het normale overleg, zoals wij dat voorzien. In de Tweede Kamer zijn in een algemeen overleg kort de stukken aan de orde geweest, waarin

Dijkstal

wij zoeken naar iets meer centrale sturingsmogelijkheden, bijvoorbeeld door het stellen van landelijke prioriteiten of door het niet goedkeuren van een begroting of bepaalde begrotingsposten. Er ontwikkelen zich nieuwe stuur-elementen om daadwerkelijk te kunnen ingrijpen, wanneer je vindt dat dit moet.

Wat betreft de inhoud van de AMvB vraag ik de heer Stoffelen nog enig geduld te hebben totdat wij het overleg hebben gevoerd en hem kunnen maken.

De heer **Stoffelen** (PvdA): Voorzitter! Zoals ik hoopte en verwachtte, zijn de verschillen van mening steeds kleiner geworden, voorzover zij er al waren. Niettemin heb ik nog een aantal vragen aan de minister van Justitie. Ik heb gekeken naar de behandeling in de Tweede Kamer van de visitatiecommissies. Daar lag een voorstel dat wel erg ver ging, namelijk om de visitatiecommissies in zeer belangrijke mate te laten bestaan uit externe deskundigen. Zo ver wil ik niet gaan. Mijn vraag bevat twee elementen. Er moeten ook een of twee externe deskundigen in zo'n visitatiecommissie. Los daarvan ligt het voor de hand gebruik te maken van externe deskundigheid, voorzover zij voorhanden is, en zij is natuurlijk voorhanden.

Het antwoord van de minister was: regelmatig erbij betrekken. Dat kun je op twee manieren opvatten. Voor alle zekerheid vraag ik het. Betekent dit dat normaal gesproken een of twee externe deskundigen in zo'n commissie zitten en dat er daarnaast gebruik wordt gemaakt van externe deskundigen?

Ik heb een vraag voor de minister van Binnenlandse Zaken. De aanwijzingsbevoegdheid is door de regering genoemd in de nota naar aanleiding van het verslag en had natuurlijk geen betrekking op een concrete aanwijzing voor een concreet korps, maar was meer in het algemeen gesteld. Als het zo is dat buitengewoon relevant materiaal zoals politiemonitors, rapporten van klachtencommissies en rapporten van de ombudsman en ander materiaal normaal gesproken niet gebruikt worden, ligt het voor de hand dat er hetzij in het kader van een AMvB hetzij in de vorm van een aanwijzing verder op wordt geduid.

Als ook deze punten nog verhelderd kunnen worden, zou wat mij betreft de tevredenheid bijna griezelige hoogten kunnen bereiken.

Minister **Sorgdrager**: Mijnheer de voorzitter! Ik hoop dat de tevredenheid tot grote hoogte stijgt.

De visitatiecommissies zijn commissies van de politie zelf. Ik ben het met de heer Stoffelen eens dat het goed is om ook structureel externe deskundigen aan de commissies toe te voegen. Ik zal doorgeven aan de politie dat wij dit als wenselijk zien. De heer Stoffelen kan overigens mijn antwoord inderdaad op twee manieren uitleggen. Er kan immers ook specifiek, naargelang het onderwerp, externe deskundigheid bij betrokken worden. Het heeft dus twee aspecten. Ten eerste is er de permanente deskundigheid. Ten tweede kan er, als er een onderzoek gedaan moet worden naar een speciale gebeurtenis, een speciale deskundige bij worden betrokken. Dat is niet gek. In die zin zijn wij het met elkaar eens.

Minister **Dijkstal**: Mijnheer de voorzitter! Theoretisch gesproken kan ik mij inderdaad een ontwikkeling voorstellen zoals de heer Stoffelen naar voren heeft gebracht. Er liggen dan allerlei rapporten, ook van de ombudsman, en breeduit wordt duidelijk dat er op een bepaald onderdeel in het kader van de kwaliteitsontwikkeling en -bewaking iets gebeurt dat niet wenselijk is en waarbij men wil ingrijpen. Bij de wetsgeschiedenis van de aanwijzing – ik weet niet precies welk artikel van de Politiewet het is – is voorzien in de eenheid van de Nederlandse politie en het algemene, grote belang. Ik kan mij zo'n situatie dus wel voorstellen. Ik ben op zoek naar iets dat daar voor ligt. De aanwijzing is immers altijd als een ultimatum remedium beschouwd in het kader van de Politiewet. Ik zoek liever naar instrumenten om meer centraal te kunnen sturen als een dergelijke ontwikkeling zich aandient. Ik heb dat instrument nog niet. Dat is precies het discussiepunt dat wij hebben rond het bestel. Daarom reserveer ik nog wat ruimte bij de vraag of een dergelijke dwingende hand van de

rijksoverheid via de aanwijzing vorm moet krijgen of dat het op een andere wijze beter kan worden geregeld.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Organisatiewet sociale verzekeringen 1997 en enige andere wetten in verband met het integreren van het middelenbeheer van de sociale fondsen (geïntegreerd middelenbeheer) (25342).**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Heijmans** (VVD): Mijnheer de voorzitter! Als ik het goed heb begrepen ben ik het enige kabouter-tje dat nog resteert. De rest is afgevallen.

Het onderhavige wetsvoorstel komt er, kort en goed, op neer, dat de sociale fondsen een rekening-courantverhouding met het Rijk krijgen, waardoor de normvermogens van die fondsen kunnen worden verlaagd. Het is bij het geïntegreerd middelenbeheer immers niet meer nodig dat ieder fonds uit eigen middelen elke piek in de uitgaven kan bekostigen. Een bijkomend voordeel – of was het destijds het hoofdmotief voor dit wetsvoorstel, zoals wel wordt gefluisterd – is dat naar berekening 5 mld. die nu nog buiten de collectieve sector is belegd straks de EMU-schuld met dit bedrag doet afnemen. Mijn fractie benadert de achterliggende gedachte van het wetsvoorstel – een rentevoordeel van structureel 75 mln. en het terugbrengen van het normvermogen van de centrale fondsen in een evenwichtige situatie met 4,2 mld. – op zich positief. Toch enkele opmerkingen erover. In de eerste plaats wordt in het wetsvoorstel uitgegaan van een evenwichtige financiële situatie. De tekorten in de fondsen zijn echter nog lang niet weggewerkt en je kunt je afvragen, of dit doel door middel van een extra premieverhoging inderdaad over